

Előfizetési díj

Videki postán, vagy helyben házhoz hordva
 Éves díj 18 forint
 Féléves díj 9 forint
 Negyedéves díj 4 forint
 Egy hónap díj 1 forint 50 krajár
 Egyes szám ára 7 krajár.

Megjelenik mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények címzetté.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Az értékesbb cikkeket díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határozott hasznosított garand sor vagy annak tere 6 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppell Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36). Haasensteint et Vogler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Haasensteint és Vogler hirdetés közlője. Welsz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyitási díjak

garand sor után 35 kr. ártandó.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

"KELET"

politikai és közgazdasági napilap
 Hatodik évfolyama negyedik évnegyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:

Éves díj 18 forint
 Féléves díj 9 forint
 Negyedéves díj 4 forint
 Egy hónap díj 1 forint 50 krajár
 Egyes szám ára 7 krajár.

A megrendelések legcélszerűbben postai átványon alólírt könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet” kiadója.

Szervezkedés közben.

(Sr.) Az új megyék országoszerző megalkatott és így ezeknek, mint a régiéknékné, e hóban kell megválasztaniuk közválasztási bizottságait, hogy october 4-én az új szervezet megkezdje működését. E jelentékeny fejlődési, átalakulási processust figyelemmel kell kísérnünk minden jelerőget és óvakodnunk kell minden hibától vagy mulasztástól. A megalkakulások, nohmi nem kis területi változásokkal vannak kapcsolatban, azt lehet mondani, hogy simán folytak le. Két helyen: Szeben- és Hunyvármegyében tett komolyabb kísérletet a nemzeti ellenzék az alakulás megakadályozására, de eredménytelenül. A főispán magtartása és a többség magyar vagy alkalmatlanok érzülete megakadályozta azt. Nőt, főleg a hunyvármegyei küzdelem minenestre aggasztó jelenséget árul el, mel úgy látszik, igazat ad azoknak, kik a zánd-hunyvármegyei egyesítést politikai és emzieségi szempontból szerencsésnek nem tartják. Azonban arra való az élet, hog tanuljunk és azt felhasználjuk, addigpedig a magyar elem búgó kitaratást függ az, hogy a nemzeti ellenzék harcz kárnya se ott, se másutt ne váljon.

Van azonban két örömdetes jelenség is. Egyik: a politikai ellenzék higgadt maatartása, mely még eddig került a pámarcot. Igaz, hogy még csak a kezdet kezeten vagyunk, de épen azért ragadjuk meg az alkalmat, hogy a kezdetnek foly-

tatását kérjük. Mert, erre nagy szükség van. Az önkormányzat nem olyan tér, mely a párharcra alkalmas lenne kivált most, a parlamenti rendszer és modern közigazgatás követelményeivel szemben: sokkal szakszerűbb és heterogénebb teendői vannak az önkormányzatnak, hogy sem hasznára válnék akár teendőinek, akár az országának a politikai párharc. Nem akar-nának félreérteni: az önkormányzat politikai tényező és politikai cizelokra is törekszik, sőt gyakran (pl. követelmények, bizalmi szavazatok alkalmával) kizárólagosan politikai kérdéseket is tárgyal és így helyen van benne a politika, de nincs helyen az, hogy a közigazgatási kérdésekbe vegyitessék és közigazgatási választásoknál alkalmaztassék. Pedig ez nálunk nagy dívatban volt — a közigazgatás nem kis hátrányára, különben a közigazgatási bizottság formája nagyon alkalmas arra, hogy effélelő leszoktasson. Ocsendes, lassu, zajtalan, feltűnést nem okozó és dikióval el nem intézhető munkát kell ott végezni; sokszor megfeszített szorgalommal. Ott bizony nem lesz senki érdekében a dikió, inkább mindenki iparkodik fog keveset beszélni, hogy haladjon a munka. Szóval: a közigazgatási bizottság még e tekintetben is jó iskola lesz. Hát még a közigazgatási tudomány szempontjából, mily jó pe-pineria lesz az, miután a közigazgatás gyakorlása fogja a legtöbb részletet és hiányt, ép úgy a kellekeket is megös-mertetni.

Hogy az alakulások meglehetősen simán folytak le, annak egyik érdemét, a területi kiigazítás sikeres keresztül-vitelének is tulajdoníthatni. És épen ebből akarjuk a második kedrezo jelenséget levonni. Ez az, hogy egyfől a törvény iránti tisztelt, másfől a sérelmek kiegyenlítése következtében a községek beosztása komolyabb nehézséggel nem járt; sőt a megyék beosztása is csak Pest-megyében adott felszólalásra okot. Tagad-hatatlan, hogy nem kevés ünnegetadás kelle a beosztott megyék képviselői, bizottsági és virilis tagjai részéről azzal az öntudattal jelenni meg a megye gyűlésén, hogy azzal eltemetik önállásukat. Ez adott panaszos hangokat a kis kunok szájába. De a panasz most már tiltako-zásnak sem vehető, legfeljebb bucsú és bár hivatkozást képez a jövőre: reményünk lehet, hogy a közreműködésből is fejlődik ki olyan múlt, a milyennek bevé-gződését siratják most a kis kunok. Különben még a jövőre való hivatkozást sem tartjuk egészen indokolatlannak, jostalan-nak, ha nem azzal a hátgodolattal van téve, hogy az új megye működésének aka-dályok teremtesenek csak azért, hogy

fordulat álljon be. Ellenkezőleg, ha egész odaadással működnek közre az egyesített elemek és még sem mutatkozik célszerű-nek az, a k k or helyen valónak látjuk a jövőre hivatkozást és veszély nélkül, sőt épen a veszély megakadályozására lehet a jövő feladata a rektifikáció. De addig az új megyék egyik tagjának sem szabad, hogy feladata, törekvése a múlt hoz való visszatérés legyen, hanem mindenik-nek egész erőből kell törekednie az új szer-vezet valóstására, érvényesítésére és érté-kesítésére.

A háboru.

Az alexináci csata.

Az Alexinác előtt f. hó 1-én vívott nagy csatáról a „XIX. Szécle” az alábbi lei-rást adja egy szept. 3-káról Belgrádból kelt következő táviratban:

„A szept. 1-én Alexinácnál vívott csatát a szerbek elvesztették. Jelentékeny erők vettek benne részt. A törökök reggeli 9 óra felé indultak el Mrszólból, úgy látszott, mintha végkép felhagytak volna Alexinác ostromával, és eleinte észak-nyugotnak tartottak, mintha Krusevácba akarnának jutni. Csernajeft e fo-gás által tévuttra vezetve, és azon fölemben, hogy a törökök kísérletet tesznek az alexi-náci és deligrádi állások megkerülésére, hogy a paracsin-belgrádi országutat elfoglalhassák, egész seregével a törökök üldözésére indult. De ezek arra szorítottak egyedül, hogy Dolni Adrovác környékén, mintegy 15 kilométernyire Alexinácztól, erős állást foglaljanak. A mint a szerbek a török csatarendekhez értek, a harcz megkezdődött minden oldalon. De ezalatt egy más török hadtest nyomult előre a védelmetlén hagyott Alexinác megváradására. A városhoz érkeve, hol eddig minden kísérletük meg-hiusult, a törökök azonnal megtámadták a Zitko-vác mellett levő redoutot és azt elfoglalták. A nap már vége felé járt, és a csata folyton tartott. Elkeseredett puskatűt után a törökök elfoglalták a magaslatokat, melyek Alexinác déleleti részén uralkodnak; ez esti 8 óraker történt. Ez utóbbi küzdelem egész tartama alatt oly borzasztó volt a küzdők összszavardása, hogy a vágy ágyú részt nem vehettek, mert a szerbekre is lőhettek volna. 8 1/2 óraker a törökök Mrszól és Dolni Adrovác közt, az általuk elfoglalt két végpont közt tömeges hadmozdu-latot vittek véghez. A szerbek tökéletesen visz-szaverettek. Csernajeft, a mint mondják, 20,000 emberrel Alexinácba vette magát, hogy ez állást a végsőig védelmezze. A hadseregnek többi része Dolni Adrovác irányában átlépte a Moravát, és fölsozva Deligrád felé fut. 9 óraker a táborok főnöke azt felelte kérdésünkre, hogy az idegenek helyesen teszik, ha elutaznak minden késedelem nélkül, mert lehetséges, hogy a törökök az országutat észak felől elfoglalják.

Az utat ellepik a menekülők, 11 óraker még a deligrádi tábor egészen elhagyott volt. Alexinác mellett az egész szerb hadsereg egyesítve volt. A halottak száma rendkívül nagy, ellenben a sebesültek csekélyek.

Az újabb hírek már jelentik a törökök további előnyomulását. Egy tegnapi hivatalos konstantinápolyi távirat így szól: „Az alexi-nác előtt álló török csapatok egy része a deligrádi erődített szerb tábor ellen nyomul, hogy a szerbeknek Alexinác kiürítése esetén visszavonulási vona-lukat elvágja.”

Táviratok.

Odessa, sept. 6. A „Metternich” gőz-sőn egy egészségügyi vonat s nagy számu társulat indult el a vörös kereszt jelével ellátva. A társaságban orosz orvosok, gyógyszerészek és apácák vannak; ezeken kívül 13 tiszt, 120 altiszt, s a megfelelő közlegénység a „Geor-giev” lovasszerdből. A lakosság a Belgrádba utazókat lelkes éltetéssel üdvözlé. A hangulat igen harcias.

Bécs, sept. 7. A „N. Fr. Pr.” jelenté-se szerint az összes európai hatalmak képi-selői hétfőn egy ugyanazonos „írás”, nem jegyzéket adtak át a portának, melyben hi-vatkozva Szerbia és Montenegró békekívánatá-ra, a békét sürgetik s e célból a fegyverszü-netet ajánlják. Az „írás” a „jegyzék”-től ab-ban különbözik, hogy nincs aláírva, mint a jegyzék. Savfet pasa átvette az iratot azzal, hogy majd tudtára adja a miniszteriumnak.

Belgrád, sept. 7. Magánhírek szerint a törökök ma Alexinácztól minden nagyobb ne-hézség nélkül elfoglalták. Csernajeft azt je-lenté, hogy Deligrádban 60 000 embert con-centrált s még mindig a háboru folytatására buzdít.

Widdin sept. 7. Egy Nisből érkező 5-iki sürgöny szerint a török sereg a Morava balpartján tekintet nélkül a körülzárolt Alexi-nácra észak felé nyomul. Kerim pasa ma-ga is a táborban van s a törökök nem Bel-grád, hanem Kragujevác felé törnek, mely Szerbia főgyevertára.

Bécs, sept. 7. Egy nagykövet e hó 5-ikén a török nagyvezérrel értekezvén, erről je-lenítik, hogy a nagyvezér csak a következő fel-tételek alatt hajlandó békét kötni: hogy Szer-biában három erődített hely a törökök által le-gyenek megszállva, hogy Szerbia a hátralevő adót azonnal, jövőre pedig rendesen fizesse, és ezenkívül megfelelő kárpótást fizessen. A dip-lomata azon meggyezésére, hogy a béke legfőbb biztositéka abban fekszik, hogy a fejedelemség hosszú ideig harczképtelen állapotban lesz, azt felelte a nagyvezér, hogy ez még nincs teljes-műben elérve s hogy a török hadsereg fela-data Szerbiát még egy pár megnyert csata ál-tal letiporni.

— Oh akkor már eléggé világos, hogy nem hagyható el Homburgot, válaszoltam a legnagyobb komolysággal.

— Szajó ki, — szólott néhány percnyi hallgatás után — ömlőhöz, hogy betölteni való kötelesség áll előttem; parancsolt, hogy azonnal távozzam.

Nem egészen értettem, hogy mit akar, hanem, hogy kedvére tegyek, komoly esküvel erősítém, hogy ha azonnal utra nem kel, soha életemben egy szót sem fogok többé hozzá szólani. E szavakra azonnal felegyenesedett, kihívó állásba tette magát előttem s botjával a földet kopogtatva, hevesen válaszolt:

— Epen jókor! Alkalmat kerestem, hogy ellentálljak, hogy legyőzzek valamely akadályt. Az alkalmom meg van, maradni fogok.

Gunyosan hajtottam meg magamat előtte, mintegy szerencsét kívánva neki, feltámadt erőlességeért.

— Ez tehát el van határozva — szól-tam — és most, hogy este annál jobban él-vezhesd a Blumenthal asszony theáját, men-jünk hallgassunk a bársfák alatt egy kis Schu-bert-zenét.

Másnap reggel elmentem meglátogatni Jenő barátomat s az ajtón kopogtatva, megle-pett, hogy hangos beszéd hallszik ki a szobá-ból, holott azt hittem, hogy egyedül van. Mi-után másodszor is kopogtattam s nem nyer-tem feleletet, elhatároztam magam, hogy be-lepek. Barátomat egyedül, könyvvel kezében s

Belgrád, sept. 7. A harcatéri helyzet igen kedvezőtlen. Nagy hány van főleg lö-szerkészetben, mely eddig minden eszély nél-kül fogyasztott. Kragujevácban lázason dol-goznak lőszer előállításán; de az ólom-hiány megakasztja a munkát. A sebesültek száma eddig 8000.

A tegnapi hírek, melyek Csolak An-tics állítólagos győzelmeiről szóltak, kóhol-tak voltak. Csak kisebb összeütközések voltak, melyekben a szerbek teljesen megverettek.

Belgrád, sept. 7. Risztics fegyverszü-neti ajánlatát a porta a hatalmak pártolása dacára sem fogadta el, minek következtében itt nagy rettegés uralg. A diplomatai ügyi-vők keserű szemrehányásokban részesülnek, hogy a hatalmak nem voltak képesek a fegyverszü-net kieszközölése iránt adott szavukat beváltani. Határozottan hírlik, hogy Milán fejedelem el van tőkelve arra is, hogy Konstantinápolyban maga fog fegyverszünetet kérni. Békealkudo-zásokról azonban még mindig nem akarnak itt tudni.

A király ő felségének erdélyi útja.

Nagy-Szeben, sept. 7.

Ő cs. és apostoli királyi felsége, I. Fe-rencz József királynak ideérkezése alkalmából a városi tanács, egyetértőleg a városi közönség bizottsága választmányával, a követ-kező hirdetést adta közre:

1876 szeptember 10-dikén reggel 7 óra felé valamennyi templom harangjai me-gkondulnak, mihelyt a vasuti vonat, melyen ő felsége érkezik, a város határát érinti. A ha-rangozás megszakkadás nélkül volt mindaddig, míg ő felsége Ringelsheim báró altábornagy és katonai főparancsnok ur ő excellenciájánál bérendezett szállására megérkeznek. Az ünne-pélyesen díszített pályaudvaron ő felségét a helyi katonai és polgári hatóságok főnökei hódolatteljesen fogadják.

Ő felsége azután a készen álló kocsi-ban helyet kegyeskedvén foglalni, a kísérettel együtt az Erzsébet-utczán keresztül, a nagy vashid alatt és a tanács-tornyon át legfelsőbb szállá-sára indul.

Az Erzsébet-utca bejáratánál és a ta-nács-tornyon homlokzatán, szemben a nagy vas-hiddal virágokból és lombzatból készült diadal-ívek lesznek föllátva. Az indóházról kezdve az ünnepiesen díszített házak hosszában a ka-tonai parancsnokság épületeig sorfalat képez-nek az iparos testületek zászlóikkal, a közép-iskolák tanulói és a szomszéd faluk ünnepi-esen öltözött lakosai.

Bevonulván ő felsége szállásába, a pap-ság, katonai és polgári hatóságok a fővárdá előtt gyülekeznek össze, ott beavárva az érta-sítést, vajjon ő felsége a hatóságok és testüle-tek bemutatását kívánni kegyeskedik.

a szobában nagy léptekkel alá s fel járva ta-láltam s hangosan szavalt valami költemény-felét. Széles szemmel néztem, hogy nemet leczkét vesz.

— És ki a mestere? — kérdeztem tőle. Pickering tekintetemet kikerülve, némi habozás után felelt: Blumenthal asszony.

— Valóban! szótart adott volna ki e nő?

— Ez nem szótár; ez egy tragédia — s előmbé tartá a könyvet.

Elvettem s felnyitva, láttam, hogy egy nagyon finom betűkkel nyomott, igen nagy margokkal ellátott szomorú játékot tartalmaz Cleopatra cizmme.

Kézirattal tett több rendbeli bővítések s igazítások voltak rajta láthatók. A beszélgeté-sek erősen hosszuk voltak s különösen a hő-sőnek roppant mennyiségű magánbeszédet kelle elmondania benne.

— E szindarab meglehetősen szenvedélyes menetűnek tetszik előttem. Volt már előadva szinpadon?

— Blumenthal asszony adatta elő házá-nál Berlinben, Cleopatra szerepét ő maga játszotta.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Pickering Jenő

első szerelme.

Angol beszély.

Írta:

JAMES HENRIK.

Egy bölcselkedő nő.

I.

(Folytatás.)

Pickering gyanútlan tekintete kérdeni látezik vigásgom okát.

— Te oly igev észinte voltál — szól-tam — hoy nekem is követnem kell példádat. E se-rir bevallom neked, mikép nagy a gyanum hoy e Blumenthal asszonynak, ki oly szel-leidus és kinek férje meghalt, meglehetőse rá-sz van abbéli kívánságodban, hogy félbesza-ki a Smyrnával való összeköttetést.

Barátom gondolkodni látszott. Nem igen bízt — szólott végre — mert már három hóppja mult, mióta e kívánságot táplálom s Blumenthal asszonyt pedig csak tegnap óta ismerem.

— Az igaz, hanem azért ma reggel, midőn e levelet kezdehez kaptad, nem láttad-e magad előtt Blumenthal asszonyt?

— Magam előtt? — ismétlé Pickering.

— Magad előtt édes barátom, vagy va-lahol közelében? Széles érdeklődéssel írta, nem-de?

— Nagymértékben! válaszolt barátom.

— „Amen!” — feleltem én felállva. Ezek után, mivel csak egy hónapunk van meg-ismerni a világot s élvezni előnyeit, nincs vesztegetni való időnk. Kezdjük meg a Hart-wald megleltetésénél.

Pickering is felállt s jóideig járkáltunk az erdőben, csakis a mult időkről beszélgetve. Elérve az erdőt átszélő ösvényt, leültünk pi-henni egy kidült fa törzsökre, a Taurus ma-gaslatait szemlélve. Nem tudom, barátom mi-ről ábrándozott, az én gondolataim Smyrna felé röpültek. Kérdeztem Jenőtől, ha nincsen-e birtokában arczképe azon leánykának, ki vár reá ott távol ama fehér kőfallal körített szép kertben. Barátom szótlan vonta elő tárczáját s komoly arczczal vett elő egy fényképet s átnyújtá a nélkül, hogy érdemesnek találta volna reá is pillantani. A kép egy keccses gyermeket, vagy hogy a költők nyelvén szól-jak, egy alig fészölő bimbót ábrázolt. A sze-gény kicsike félénk zavart arczán megleltetett, hogy szokatlan előtte lefestette magát. Egy-szerű, rövid dereku fehér ruhájá volt, kezét jasztevére, merev tekintettel állt ott, fejét kissé

lehajtvá; ügyetlen tartásában volt valami bá-joló, mi a középkor szoborműveire emlékezte-tett és tekintete, melyből a gyermekdedség biztos nyugalma sugárzott ki, ezt látszék kér-dezni: Miért vagyok én itt?

— Mily elragadó képe az a — kiáltott barátomnak! kiáltottam föl.

— Ez arczkép ez előtt egy évvel készült,

— szólott Pickering, hű akarván lenni az igaz-sághoz — azt hiszem, hogy jelenben kevésbbé gyermekded arca van Vernor kisasszonynak.

— Én pedig reményltem, nem nagyon sokat változott azóta, — válaszoltam, vissza-adva neki a képet. E leánya gyönyörű szép.

— Valóban gyönyörű — erősíté Picke-ring, ismét zsebébe téve az arczképet.

Néhány percig hallgatva ültünk egy-más mellett. Ekkor egyszerre megszólítottam:

— Kedves barátom, mindennekelett sze-retném, ha azonnal idehagynád Homburgot.

Pickering meglepetve tekintett reám s elpirult. Van egy körülmény, mely visszatart az elutazástól, — szólott kis habozás után — egy körülmény, melyről a Blumenthal asszony hírnevére tett megjegyzésem miatt nem is szó-lottam neked.

— Jól van, könnyű kitalálom, hogy mi az. Felkért, hogy játszodj helyette ismét a roulette-en.

— Epen nem találtad el, — kiáltott föl barátom győzelmes arczczal. Ez uttal nem akar többé játszani. Meghívott estére magához theára.

Délben 12 órakor 6 fősége kihallgatásokat fogad. Engedélyezni.

Az előjegyzéseket ezen legfelsőbb kihallgatásokra legfőbb meghagyásra Könyvudvari titkár ur f. hó 7. 8. és 9-kén a Haller házban (nagy piacotér 17. sz. a.) levő szállásán eszközözi.

Délután a helyi önkényes tűzoltó egyesület diszgyakorlatot tart a lakanya téren, a helyi lövész egyesület pedig diszlovőrszettel rendez a polgári lövöldben.

Esti fél nyolc órától tíz óráig az egész város ünnepiesen lesz kivilágítva.

1876. szeptember 11-kén 6 fősége a nagy gyakorló téren csapatszemlét tart. Este fáklyás menet.

1876. szeptember 12. és 13-kán 6 fősége jelen lesz a Nagy-Szeben és Kereszténység között tartandó hadgyakorlatoknál.

Este 9 órakor 6 fősége elutazik, mely alkalommal az indóházhoz való útnban levő utcák ünnepiesen ki lesznek világítva.

Ebből áll az előzetes program, mely a körülményekhez képest módosítva lesz. A fáklyásmenetben ezer szövetkező fog résztvenni; ez alkalommal a dalárda is fog énekelni.

Dr. Fogarasy püspök ur 6 exja holnap jön ide Gyula-Fejervárról, dr. Vancea gör. kath. ések és metropolita szintén át fog jönni Balázsfalváról.

Tegnapelőtt óta a városi tanács és a kommunális bizottsága permanens ülésekben foglalkoznak a fogadtatás rendezésével.

Könyvudvari titkár és Brankován udvari irnok néhány udvartartási ór kíséretében a mai vonattal érkeztek ide.

Nagy-Szeben, szept. 8. 1876.

„Viribus unitis“

Nevezetes és ünnepélyes nagy napoknak nézünk elébe. Hivatalos értesítés szerint 6 fősége f. hó 10-én reggel 6 óra körül ide megérkezik.

Méltó ünnepélyes elfogadtatására az előkészületek a város részéről nagy mérvben megindultak. Elkezdvé az indóházról, az itteni katonai főparancsnok: br. Ringelsheim lakásig, hol 6 fősége szállása leendő, az egész út díszítése a legnagyobb eréllyel folyik. Az összes ipartársulatok, testületek, valamint a gymnasiumok és az összes nevelő intézetek tanulói zászlójuk alatt egész sorfalat fognak képezni; azon ut hosszában, melyen a diszbevonulás történend, három diszkapu fog felállítani.

Ágyudörgés és harangok zugása fogja jelezni 6 fősége megérkezését. Az nap d. e. egy körül-belül 9 és 10 óra között az egyházi méltóságok és az összes hivatali testületek, Wächter Frigyes Szebenmegye főispánja közbenjótétel, 6 főségénél hódolattaljes tiszteletüket teendik; délután az itteni tűzoltóegységet és lövészegységet diszgyakorlatot tartand; este pedig nagy világitás lesz.

Másnap d. e. a tűzérnagykaszánya épülete előtti hadgyakorlati téren nagy katonai tisztelgés-revue fog tartatni. Több mint 10,000 főből álló katonaság lesz összpontosítva; este pedig disz fáklyásmenet lesz. A következő két napon u. m. e. hó 12-én és 13-án nagyszerű manőverek tartatnak.

Egy szóval: Szeben városa a legnagyobb eréllyel és lelkesültséggel igyekszik az előkészületeket megtenni, hogy kebelében 6 főséget, kit hazánk erdélyi része oly régóta nem látott, a legnagyobb ünnepélyllyel fogadhasssa és hódolattaljes üdvözlését kifejezhesse.

Isten hozza 6 főséget a legjobb egészségben hű alattvalói körébe!!

Hála a gondviselésnek, hogy szerencsés alkalmunk leendő: egyesült szívvel és lélekkel kívánni, hogy a költő szerint: „a legelső magyar ember — a király“ — sokáig éljen!!!

Y. N. —

BELFÖLD.

Marosvásárhely, szept. 5.

(Maroscsék meghalt — éljen Maros-Tordamegye!)

Maroscsék tegnap reggel tartá utolsó közgyűlést alkirálybirája elnöke alatt. A gyűlés tárgyat a belügyminiszternek alkirálybíró állásától való fölmentését közlő leírata s a volt főkirálybíró, most már főispán, bőséjára képezte. Ez utóbbira, mely elismerőleg emlékezik meg az utolsó másfél évről, a bizottság meleg hangon szerkesztett választatot küldött tekintélyes küldöttség által a főispánhoz, aztán bezárattott a szék utolsó közgyűlése, hogy egy fél óra mulva az ősi szokás szerint meghívott s fényes diszöltvényben megjelenő főispán Beldy Gergely által, kit a közönség élénk éljenekkel fogadott, ünnepélyesen megnyitassák Maros-Tordamegye első gyűlése.

A királyi decretum felolvasása után a főispán esküje s azután határozat megnyitja beszédje következt, melyben élénk esztelőd az életbelépő átalakulás s szervezkedés szükségét; aztán az alispán üdvözlés a főispánt s a bizottság tagjait s utána Macskási Ferenc (a volt Tordából) mondó néhány üdvözlő szót s ajánlás föl az ujon jöttek részéről barátságos közreműködésüket. Mindhárom beszéd nagy tetszést

aratott s könyvre vétettek; azután pedig kimondattot Maros-Tordamegye megalakulása.

A belügyminiszternek az átalakulási munkálatokra s átmeneti intézkedésekre vonatkozó rendeleteinek keresztültvitelére, illetőleg javaslatok tételére 40 tag bizottság küldetett ki, mely már tegnap este működését megkezdte s három albizottságra oszolva, a munkálatokkal főkére készen kell lenniök.

Az állandó választmány tagjai aköz egészítették ki ideiglenesen, hogy a kik az új bizottsági tagok közül meggyűjűkben eddig ál. vál. tagok voltak: itt és ezután is azok lesznek.

Végül több apró átmeneti intézkedés történt a tordamegyei átjött hivatalnokok megtartására, az idegen megyei községeknek a közeli járás kba osztására stb. vonatkozólag.

Gyűlés után a jelenvotaknak a főispán fényes ebédet adott a Transsilvania disztermében, hol az első toasztot a házigazda 6 főségeért s családjáért mondá, azután br. Apór a főispánért. Ezután a jó zene és bor által is lelkesítve, egész hosszú sora a jeles felköszöntéseknek hangzott föl, melyek csaknem mind a testvőries egyetértésért s a hazafias együttműködésért mondatk. Igen jó hatással voltak a többiek között Schuller D. régi bi zottsági tagnak s Horn László, román esperesnek hazafias magyar felköszöntők. Vajha sok ilyen hazafias érzetű nemzetiségi atyánkfiai volnának! Az egész napon átitottant az ünnepélyes hangulat s az a remény lelkesít minden jelenvotát, hogy Maros-Tordamegye — mint a következő bizonyítani fogja — egyike a lehető legjobban alakított ur megyéknek, melyből még csak kevés, természetserűleg oda törekvő részek hiányoznak.

A szegedi országos kiállítás, különös tekintettel az erdélyi részekre.

X.

A szegedi kiállításnak legmeglepőbb osztályát kétségtelesen az üveg- és porcellán ipar osztálya képezi. E téren hazánk gyártmányai annyira megfelelnek mind a fokozottabb műfélének, mind a czélszerűségnek, hogy a külfölddel bátran kiállják a versenyt. Zahn I. G. örökseje általni üvegyárának készítményeit, köztük a bálmulatosan jól átnzott régi pénzeket üvegből, Kubinka István és fia budapesti üvegyárának kiállítását, Schreiber és unokáinak csodaszép üvegyármányait Zay-Ugroczi, Geldner Reinhold műmetszeit Budapestről, „Kossuth János“ czégtársulat körmozsbányai kódényeit, a herendi porcellángyár készítményeit mind büszkeséggel mondhatjuk hazai iparunk termékeinek. Ránk erdélyrészekre nézve azonban mégis leverőleg hat, hogy ez osztályban a Fischer kolozsvári porcellánfestészetétől eltekintve, e téren egyáltalán nem vagyunk képviselve, holott üvegyáraink nekünk is vannak. Mindazonáltal másfelől azt is el kell ismernünk, hogy ez üvegyárak készítményei a fennebbi művészi gyártmányok mellett bizonyára eltörpülnek volna.

A III. csoportban a „mezőgazdasági termények és félkészítmények“ nagy osztályában szintén nem vagyunk képviselve. Ezt az erdélyi gazdasági egyetnek köszönjük. Be voltak ugyan jelentve ez osztályba a különböző megyei gazdasági egyesület „különféle gabonamelei“; továbbá a „nagyseben-kerületi mezőgazdasági egyesületnek szemes gabonafélékből, dohányból, gyümölcsből, viaszból, mézből, takarmányfűvekből álló kiállítás, tulajuk, hogy Szt.-Erzsébet, Nettetdorf, N.-Csűr és Szelindek szász községek érdeméret is nyertek, de mind két egyesület kiállítás a oly igénytelen lehetett, hogy gondos keresésünk daczára sem fedezhettük fel egyiket is.

A IV. csoportban a malomipar és élelmi cikkek osztályában ismét gyarló képviselőkben részesültek az erdélyi részek. A Sigmund testvéreknek már emittet kiállítását a biari Engler M. malomtulajdonos N.-Szebenből örleményeket, az első orláthi malomtársulat N.-Szebenből szintén örleményeket küldtek, melyek apró szájakban halig tünnek fel a látogató előtt, de mint örömmel tapasztaljuk, jó minőségükért érdeméremmel lettek kitüntetve. Frank Péter József mérnök N.-Szebenből szintén küldött örleményeket, melyekből jalmatsi gőzmalma Szeben mellett évenként állítolag 900 száz ezer kilót gyárt. Szintén érdeméremmel jutalmaztatott. Az élelmi cikkek között a szebeni gazdasági egyesület kitűnő minőségű befőzött és szárított gyümölcs, sziruppal és szalámmal szerepelt. Spörer Frigyes méhsörkésítő hét üveg különböző minőségű méhsört küldött, melyből évenként 25 hectolitert termel, piazza Fogaras vidéké és Segesvár. ifj. Gutt Mihály hamuszirgyáros mintegy tíz kiló hamuszirt állított ki, melyet többnyire külföldön használnak fel; piaczai: Bécs, Budapest és a csehországi üvegyárák évenként 7 ezer kilót termel és 100 kilóját 22 frt. 35 krral árulja. Kauntz József hamuszirkésítő Segesvárról szintén hamuszirt állított ki, melyből évenként 12 ezer kilót termel s ugyancsak a fennebbi piaczokon 100 kilóját 23 forintjával értékesíti.

Ez mind a malomipar és élelmi szerek osztályában szűkebb hazánkat illetőleg felemlíthető; a szász iparosoknak köszönjük, hogy egyáltalán volt is mit felemlítenünk.

Az V. csoportban már Erdély boraival igen előnyösen van képviselve, de erről a jövő alkalommal.

Justus.

Hunyadmegye alakuló gyűlése.

Szept. 4. és 5-én.

Hunyadmegyre nézve elhatározó nap volt szept. 4-ke, mert ekkor mérközött meg először az 1876. XXXIII. t. cz. alapján hozzá kapcsolt részekkel. Különösen a zarándiak merész törzskarától szenvedtünk erős ostromot, kik előre megállapított hadterüket, kiosztott szerepüket — meg kell adni — sok leleményességgel hajtották végre. Egy kis tanulságot nyújthatott tehát ez az alkalom nekünk is, hogy jövőre a harczászat különböző módjait vegyük meg gyűlés előtt fontolóra s legyen e megye minden hazafias bizottmányi tagja valamelyik fegyvernemhez határozott körre utasítva. Különben ősi erejét s suprematiáját most is dicsőítesen kimutatta megyénk s határozottan constátálhatjuk, hogy Hunyadmegye eddigi irányát e jól kidolgozott támadás sem változtathatá meg, noha pontról pontra mind fokozottabb merészséggel ostromolták posztóinkat.

Összegyűlvén a nagy számban besereglett bizottmányi tagok, Szereday alispán üdvözlé ul vendégeinket s indítványára egy bizottság hita meg Pogány főispánt. Bejövén a főispán, legott felolvastatta a bizottmányi tagok neveit s annak elvégzése után emelkedett szellemű, magvas beszédben fejtegeté az egyesítés közigazgatási, közigazdasági jelentőségét, reményét fejeztén ki, hogy a részek képviselével ul erőket nyer megyénk a nép jólétére irányzott vállalkaitban s a hazafias készség minden erényének gyakorlásában versenyezni fognak a törzsmegye fiaival az idecsatolt részek is.

Az eljenzással fogadott beszéd után legott kiderült, minő szép feltevésekkel jöttek ide Szászvároszcsék és Zaránd némely küldöttei. Mindjárt kezdetben egy fiatal körjegyző valami Berecan nevű, kit már követté is megválasztottak egyszer, román megnyitóra szólítá föl a főispánt s ebből tisztességes disputát tudtak kikerekíteni, jóllehet főispán ur törvényes álláspontját találolag felfejt. A ministeri rendelet felbontásánál ujra még élebb alakban vetették fel a nyelvkérdést, követelvénn annak románul való megmagyarázását is.

A sophisma és terrorismus minden fegyverrel felénk való irányozva; olyan kézzelfoghatolag értésünkre adák maroknyi jelentéktelen, sőt kivesző voltunkat, hogy szinte szinte elhitgük mi is s önfeladt busulásunkban megengedük a leirat román értelmezését. Hanem ekkor érte csak el tetőpontját a nemzetiségi követelők vakmerősége. Hodosiu egy indítványt terjesztett be, mely szerint Zaránd egyesítését rosszatással fogadná a megye s annak visszahelyezését feliratilag kérelmezn. A szóár oly széles medret öltött, hogy parlamentarismus, kimélet, gyöngédség mind elmerült benne, jóllehet a román szónok urak mind föltiszviselők voltak, (Hodosiu alisp., Simeonás körjegyző, Secula ügyész,) kikől tehát ezt legkevésbé várhattuk. Vigasztaló szigetek gyanánt emelkedtek ki Réthy L. és Lukács Béla beszédei, kik elég simán kifejezték, hogy ambátor nekünk se telik nagy gyönyörűségünk föleg az ilyenek láttára Zaránd idecsatolásában, mégis elfojtva belső érzelmeinket: meghajlunk a törvény s köteleesség előtt és türelmet igérünk a magunk részéről, hasonló várva tőlük is, míg az idő az új állapotok realis értékét ki próbálja.

E hosszas debattirozásnak mégis volt az a nagy haszna, hogy a zarándi magyarok mindjárt példálval utalhattak korábbi elnyomott helyzetükre s kiderült, hogy a nép nevében szónokló képviselők urak sajátlag tulajdon javukat veszítik a fenneb emlegetett historiai mul helyett abban a jó nevű megyében, mert a közigazgatás 15—20 ezer frttal róna több terüt az általuk képviselt nép vállaira, mint a mennyi a minister által kiltatásba helyezett szervezetéből befolyna. De megismerhethe megynk a nagy buzgósággal dictiózó urakat másfelől egyéni mivoltukban is kellelőleg s jöllehet egy egész délelőttöt kelle miattuk elveszteni, ne gondoljunk vele; hisz jövőre legalább tudjuk, miként fizetik vissza az engedményeket és elnéző türelmet.

D. u. 2 óra tájban ök maguk névszerinti szavazást kértek. Itt aztán beláthatták, minő kiltatásokat igér hasonló fellépésekre a jövő. Ugyanis 68 szótöbbséggel Hodosiu ur indítványát elvettették, 136-al csak 68 szavazat állott szemben, noha Szászváros szásza is elég loyálisok valának egy a nyelvkérdésben (Deutsch szónokul által), mint ezen vitánál a zarándi hazafiatlan párthoz szegődni. Ezt is tudásul vesszük jövőre nézve.

Eltelvénn e vitával e nap, miután a megye megalakulását jegyzőkönyvileg kimondá, s a határjelek felállítására bizottságot küldött ki, más napra halasztotta főispán a további tárgyalásokat.

Szept. 5-én a jegyzőkönyv akadályozott hiteltesítése után bontattak fel az új megye szervezését, a csatolt részek tulajdonának, árva-ügyének átvételét elrendelő fontos rendeletek. Minthogy ezen ügy tárgyalása némi előkészületet látszék igényelni: főispán ur 15 perczre a gyűlést felfüggeszté s néhány bizalmi férfit tanácskozára hívott meg. A gyűlés további folyamában meg is látszott ezen eljárás helyes volta, mert a megelőző nap viharos jelenetei, szinpiadias mutatványai nem ismétlődtek, hanem a bizalmi férfiak által javaslatba hozott bizottságokat mind elfogadta a közgyűlés. Halonlóképen elfogadták Jordán indítványát: jövőre a törvényben meg nem kívánt román magyarázat elmarad.

Legnagyobb jelentőségű volt egyébként a Lukács B. indítványa, mely szerint az új tisztikar megalkotásánál alapul veendő szolgálati elődség, az 1870. XLII. t. cz. alapján eszközölt tisztújítás idejétől számítandó. Itt már a románok nagyon is érezhették kisebbségüket s kihívó telkérésükre ez az egész nap méltó telet volt.

A kiküldött bizottságok munkálatai majd a szept. 27-iki gyűlésen jönek tárgyalás alá, mikor a 21-es bizottság 20 megyei tagját is megválasztják.

E nagy jelentőségű cselekvénynél reméljük ismét a mostanihoz hasonló nagy számban jelennek meg tagtársaink, sőt némi fáradságot vesznek compact pártfegyelem alá is vonni mindenkit, hogy egy a gyűlésteremben, mint azon kívül imponáló erőt fejthessenek ki, kiket a törvényesség és tiszta hazafiaság zászlója alá tartozóknak tudunk!

r. l.

Szolnok-Doboka alakuló közgyűlése.

Deés, 1876. szept. 5.

Szolnok-Dobokamegye alakuló közgyűlést folyó hó 4-én tartotta meg. A gyűléstermet a nagyszámmal egybegyűlt bizottsági tagok és hallgatóság már a kitűzött idő előtt zsúfolásig megtöltötték. Délelőtti 10 órakor br. Bánffy Dezső főispán ur 6 méltósága az ülés megnyitása végett küldöttségileg felkérte, az ülésteremben megjelen s miután belügyi m. kir. minister ur 6 nagyméltóságának folyó évi aug. 19-én 4269. eln. sz. a. az egyesült Szolnok-Dobokamegye közönségéhez intézett azon leírata, melyben 6 méltóságának főispánna lett kinevezetéséről a megye közönségét értesíti — felolvastattott, hivatalos esküjét a megye bizottsága színe előtt letette, az ülést, az utóbbi székfoglaló beszéd elmondása után, megnyitottak nyilvánította.

Br. Bánffy Dezső, Szolnok-Dobokamegye főispánjának f. 6. szeptember 4-én a nevezett megye alakuló közgyűlésén elmondott „székfoglaló“ beszéde:

Tisztelt bizottság!

Midőn ma vagyok szerencsés ez ülést megnyithatni, engedjék nekem most, midőn már nem első ízben foglalom el ismételtlen e széket, hogy itten a halottaiból föltámadott, szédarábortatásuk után egy testté alakult törvényhatóságoknak együttes jövője iránt reményemet fejezhessen ki; engedjék nekem hinni, hogy a régi törvényhatóságok agy Phoenix módjára megegetett hamvaiból egy ifju, egy erős, létjogosult megye kél ki; engedjék hinni, hogy miként a költő mondja: „Sirjából fölkel az erős és eget kéri.“

Midőn a mai napon Szolnok-Dobokamegye megalakulását kimondva, e teremben itt végrehajtuk az 1876-ik évi XXXIII. törvény-cikket, mint tetőzetét az 1876. évi törvényhozás működésének, a megyei önkormányzati életnek egy új szakába lépünk és áldozatul hozott jogok árán jogokat is szerzünk. Egy nagy elme nagyszabásu művét valóítani hivattott az új megyék: egy új közigazgatási rendszeri érvényesítése a megválasztott, egy oly rendszer alkalmazása a teendő, melynél a különböző kormányzati ágak összefüggő működése által a netalán áldozatul hozott jogok árán a nyereség: a pontosság, a rendszeresség. Azon állás, melyet mint Szolnok-Dobokamegye főispánjának ul kinevezetésem folytán betöltenem kell, nehéz terheket ró rám, mert minister 6 nagyméltósága kifejezte: „a főispáni állás jövőre nem méltóság, de nehéz és felelősségterhes hivatal“. Érzem e megbízatás súlyát, átértem a nehézségeket és bár lelkem egész színteségével czélom köteleességemnek megfelelni, mégis aggódva nézek a jövőbe és bizalmamat majd vesztetni kezdem. Egyedül állani idegenek, ul elemek, ul viszonyok között vajmi nehéz! De mégis biztatásaimat ke- ressem önökben tisztelt bizottság; igen, mert bárha ma először van szerencsém önöket mint Szolnok-Dobokamegye bizottságát itten együtt látni, mégis régi barátaim önök egyen-egyen a multból és ez új megyében együtt látom a volt Belső-Szolnok, valamint Doboka és Kővári részek színet, javát; végig tekintve önök sora- rain, látom régi barátaimat, régi küzdőleim ellen- vagy társfeleit és egyen-egyen köszöntök önök előtt, fogadják tehát itt ez új visz-

nyok között: „ez új hazában régi ösmerősök, régi barátjuk, új körülménye között, új alkalmából nyújtott baráti üdvözlést, de kérem önöket az új viszonyok közt, ul hivatásom ul terhei elhordozásában legnek segítségemre, támogassanak, mert önök akaratába velem bizalmamat.

(Folyt. köv.)

Nemzetiség és tanügy Szébenben.

Nagy-Szeben, szept. 7.

A szász iskolákban advalevőleg nem erőltetik magukat szerfelett, hogy a gyermekek magyarul is megtanulják. Gondoskodnak Teutsch superintendens emberei arról, hogy a magyar nyelvnek mint kötel tárgynak tanítása és megtanulása a tanítoknak és tanulóknak minél kevesebb alkalmasságot szerezzen és hogy az erre vonatkozó szentesített törvény írott malasztának maradjon; gyűlöletben még a magyar hang elen is „Tageblatt“, a lutheraua egyház, voltaképenir. Teutschék hivatalos közlönye, példáulan rozatiansággal és cynissmussal legelől baktak.

Midőn a kir. tanfelügyőség közelebből (nézetem szerint nagyon is ngkésve) köztudomásra juttatta, hogy az állai folyó hó 15-dikén itt Nagy-Szebenben magyar tannelyel csak 3 állami elemi iskolát nit meg, melyben egyelőre 6—8 éves fiú-leánygyermekek fölvehetők és külön osztályokban lesznek tanítva, a szász omladina nevezet lapja ezen hírhez azt a megjegyzést fűzte hogy hát látszik, hogy a magyar kormány leso árért kezd a nagyzebenieket magyarázár.

A szász iskolákban a elirátási és tandíj aránylag meglehetősen bősos lévén, misemda, ha a szász atyafi az állm konkurrenitiájáról fél, miután az állami emi iskolában a fölveteli díj 25 kr. a tand pedig évenként csak 2 frt, mely utóbbi azonban szegény gyermekeknek szabályszerűen kiltott szegénységi bizonyítványok alapján féltn vagy egészen elengedhető.

Jutányos tandíj és magyar tannelyel, az már sokkal több, semho a szász „Zastava“ szó nélkül hagyhasssa.

Telhetik azonban örön abban, hogy az idézett kihirdetés az iskola megnyitásáról, miként zárjel között fennebb intém, nagyon is megkésve látott napvilágot.

Bielz kir. tanfelügyő ur, ki mellesleg mondva az itteni szász egyházszéki képviselét buzgó tagja és e minőségben presbyteri szeretettel, talán előszeretett is csüng a szász, de egyszersmind kitűnőleg permanizáló iskolák prosperálását előmozító érdeken, nem akarom mondani szándékos, mert ezen esetben a m. kir. vallás s közoktatási ministerium kecskőri bizta volna a káposztát, de bizonyos megrovandó hanyagságból a szülékek csak szeptember 2-dikán adta tudtára a magyar tannelyelű iskola megnyitását.

Tanfelügyelő létére kelessége volt tudni azt, hogy a szülék gyermekeiket rendszeru augusztus végén vétetik l az itteni iskolákba.

Igy történt ezuttal is. A szülék már megfizették volt a fölveti díjt és tandíjt gyermekeikért; a szász oszlak a pénzt vissza nem adják és ekként méggy évig sok oly gyermek a germánizálódás drében fog részesülni, kiknek szülői öket ömestebb oly iskolába adták volna, hol magyarul is megtanulhatnának.

Pedig bizonyosan tudm, hogy a magyar iskola megnyitására hatkozó ministeri rendelet már június haában volt Bielz ur kezében.

Az iskolai helyiségek immár ki vannak bérelve; a házért az álla fizeti, ugyszintén a már megérkezett tanítóts tanítóntól is; de a pénz Bielz ur gratiájából kidobottnak tekintetű a folyó tanévre, miut mostanig mindössze három gyermeket irak csak be.

A „Tageblatt“ persz „denuntiatio“ kigyót békát fog ordítani de termetrontása nem fog visszatartani abból, hogy Bielz ur működést ezental megérmetlett figyelemmel kísérjen, annyiál inkább, mert egyéb viszony is irányadó lehet reá nézve nehogy a szász leányoskolából a magyar állami iskola akár csak egy leánykát s elpártoltasson.

Egyébiránt Bielz tífelügyelő ur eljárását említett iskola tárgyban ezennel ismételve ajánlom Trefort minier ur 6 exja méltó figyelmében.

NAPI HREK.

Kolozsvá, 1876. szept. 9.

6 fősége a királynak Kolozsvár városának hódolattal bemutatni egy küldöttség lesz hivatra, melyet a guap d. u. tartott közgyűlés választott meg (mon Elek polgármester, Minorich Károly, kapitány, dr. Maizner János és K. Biásini I. bizottsági tagok

ügynöki iroda
irodai helyiségét átköltöztette
risuteza 19 számú saját házá

